

‘Kwaliteit oppervlaktewater verbeterd’

Het ongezuiverd lozen van afvalwater op het oppervlaktewater vanuit woonboten is sinds 2005 verboden. Alle nieuw uitgegeven ligplaatsen zijn daarom uitgerust met een rioolaansluiting. De woonschepen op bestaande locaties worden er ‘zo snel mogelijk’ van voorzien. Bijvoorbeeld in Amsterdam, waar het leeuwendeel van de naar schatting tienduizend Nederlandse woonboten ligt. Om het directe lozen er een halt toe te roepen, hebben Waternet en Rijkswaterstaat (RWS) Noord-Holland de handen ineen geslagen. Via het samenwerkingsproject Schoonschip zijn beide partijen sinds 2007 druk bezig om de ruim drieduizend boten in Amsterdam en nabije omgeving aan te sluiten. In 2017 moet het karwei zijn afgerond. De naleving ligt ondertussen op 95%.

Tekst: Casper Ferwerda

„Het aansluiten van alle woonboten in Amsterdam is een enorme klus”, zegt handhaver Marianne Daling van Waternet. „Pas in 2017 moet het afgerond zijn. Tot die tijd is het belangrijk om de flow erin te houden.” Watercyclusbedrijf Waternet (drinkwater, afvalwater, oppervlaktewater, waterkeringen, grondwater) is namens het waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) betrokken bij de grote operatie om alle Amsterdamse woonboten aan te sluiten op het rioolstelsel. Samen met RWS zit Waternet in Schoonschip, het projectbureau dat het gehele aansluitingstraject begeleid. In Amsterdam dobberen ruim 2800 woonschepen. Tweeduizend liggen er in de grachten en andere binnenstedelijke wateren. Ze vallen onder de verantwoordelijkheid van Waternet, dat naast AGV wordt bestuurd door de gemeente Amsterdam. De achthonderd andere Amsterdamse boten bevinden zich ‘aan de andere kant van het IJ’ en behoren toe aan RWS. De verscheidenheid aan woonboten is groot. „Er drijft hier van alles”, aldus John de Rouw, specialist bij de afdeling handhaving van Waternet. „Het varieert van heel luxe arken tot boten die nog n et niet uit elkaar vallen. De bewoners zijn ook divers. Zo woont op de ene boot een operettezanger, terwijl zijn

buurman het vuilnis ophaalt.” Inspecteur Aad Post van de afdeling Handhaving en Vergunningverlening bij RWS onderstreept de woorden van De Rouw: „Er woont hier van alles, van verwaarloosde zonderlingen en rijke yuppen tot bekende Nederlanders en fanatieke hobbyisten die niets liever doen dan hun boot poetsen.” Lange tijd loosde het bonte gezelschap het afvalwater van de wc, keuken en badkamer zonder problemen direct op het oppervlaktewater. Begin jaren zeventig van de vorige eeuw kreeg men oog voor de problematiek. Het water bevatte meer zware metalen, zoals nikkel, kwik en chroom. Die kwamen via de bodem in het grondwater waardoor het drinkwater werd aangetast. Het evenwicht tussen de waterorganismen raakte verstoord en er ontstond een gevaar voor de volksgezondheid en het milieu. Om het ongezuiverd lozen tegen te gaan, werd destijds op Europees niveau wet- en regelgeving opgesteld. De ‘Richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater’ bepaalde dat woonboten zoveel mogelijk op de riolering moesten worden aangesloten. Dankzij zuiveringsinstallaties zou het water 95 procent schoner in het oppervlaktewater komen. Het Europese beleid werd in Nederland verder

.....
In Amsterdam liggen ongeveer 2800 woonschepen. Tweeduizend vallen onder de verantwoordelijkheid van Waternet, RWS kijkt toe op de achthonderd anderen.

Foto: gemeente Groningen

.....

uitgewerkt in de 'Wet verontreiniging oppervlaktewateren' -dat eind 2009 werd vervangen door de Waterwet- en het 'Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater'.

Volgens het lozingenbesluit zou het per 1 januari 2005 definitief afgelopen zijn met het ongezuiverd lozen door woonboten. Dit bleek niet haalbaar. De uitvoering was te complex en de kosten hoog. Het besluit werd daarop aangepast en in 2008 omgedoopt tot het 'Besluit lozing afvalwater huishoudens' (Bah). Het nieuwe document bepaalt dat lozen niet is toegestaan wanneer de afstand tot een riool of waterzuivering minder dan veertig meter is.

Samenwerking

Projectbureau Schoonschip is een twintigkoppig team met verschillende specialismen, onder meer met betrekking tot belastingen, vergunningen en beleidsmatige zaken. Daling: „Naast RWS zijn alle geleidingen van Waternet vertegenwoordigd, waaronder de afdelingen afvalwater, rioleringen, belastingen en handhaving. Doordat Waternet een watercyclusbedrijf is, en alles in eigen huis heeft, kunnen we snel schakelen. Zo hebben we ook goede contacten met de gemeente. Dat is één van de belangrijkste partijen aangezien zij onder meer over gedetailleerde en actuele kaarten beschikken.” Volgens Post is het belangrijk om samen met Waternet op te trekken: „Zo namen we eens een kijkje bij een boot waarvan de eigenaar zei dat hij al was aangesloten. Volgens de gegevens van Waternet was er echter geen connectie. We hebben ter plekke foto's gemaakt van de aansluiting en direct naar Waternet verstuurd. Waternet reageerde meteen dat het niet in orde was.” RWS en Waternet overleggen eens per drie of vier maanden. Hierbij worden ervaringen uitgewisseld over de aansluitingen en de handhaving.” Voor Daling voelt de samenwerking met RWS 'natuurlijk' aan en is er dankzij Schoonschip duidelijkheid voor de betrokkenen. Zo wordt er eenduidig geïnformeerd en is er één aanspreekpunt voor woonbootbewoners.

Voorlichting

Voor de aansluitingsoperatie zijn Amsterdam en haar nabije omgeving in projectgebieden ingedeeld. Schoonschip concentreert zich steeds op één gebied en werkt daar het hele aansluitingstraject af, wat bestaat uit drie fasen: voorlichting, uitvoering en handhaving. De cyclus wordt in ieder projectgebied herhaald. Heldere communicatie naar de woonbootbewoners is één van de belangrijkste peilers. De Rouw: „In het verleden waren eigenaren vaak wat huiverig, vooral vanwege de kosten. Ze gingen met de hakken in het zand staan en er was

een zij-tegen-ons-gevoel.” Daarom organiseert Schoonschip voorlichtingsavonden aan het begin van het traject. „Het is een startbijeenkomst van een project waarbij we uitleggen wat we gaan doen”, aldus Post. „De woonbootbewoners kunnen daarbij vragen stellen.” RWS en Waternet zijn zeer tevreden over de bijeenkomsten, die begin 2009 van start gingen in het eerste projectgebied, stadsdeel West Amsterdam. Daling: „Schoonschip wil zoveel mogelijk de zaken aan de voorkant regelen. Dat is tot nu toe goed gelukt. De bijeenkomsten worden goed bezocht en de discussies zijn levendig.” Volgens Post zorgt de avond voor een positief gevoel bij de aanwezigen, waarna de mond-tot-mondreclame zijn werk doet.

Na de voorlichtingsavond volgt een, voor de bewoner kostenloze, schouw. Daling: „Een gecertificeerde installateur kijkt naar de specifieke mogelijkheden voor een installatie en de leidingen op de betreffende boot. De uitkomsten komen in een schouwrapport.” Na de schouw volgt een tweede bewonersbijeenkomst waarbij nader wordt ingegaan op de schouwrapportage. De bewoners worden deze avond in contact gebracht met bedrijven die de zuiveringsinstallaties op hun boot kunnen plaatsen. Post: „Er is een markt met standjes van installateurs die hun pompen, bij voldoende afname, voor gereduceerde prijzen aanbieden. De bewoners kunnen daarnaast informatie verkrijgen over de subsidiemogelijkheden.”

Daarna moeten de bewoners zelf aan de slag met het plaatsen van de installatie. Dit moet gebeuren door een erkende installateur. RWS en Waternet houden een vinger aan de pols. „We blijven de mensen tussentijds prikkelen met bijvoorbeeld sleutelhan-

.....
De Rouw (links), Daling en Post (rechts) hebben nog maar weinig handhavend moeten optreden.

Foto: Schoonschip
.....

Ondertussen in Groningen

Groningen volgt Amsterdam als tweede woonbootstad van Nederland. In de Groninger binnenstad liggen 430 woonboten. Inmiddels is 95 procent aangesloten op het riool, op kosten van de gemeente Groningen en met een bijdrage van de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's.

De gemeente Groningen is sinds 2008 bezig met aansluiten. „We begonnen met een pilot van vijftig woonboten”, aldus Imke de Vries, technisch specialist riolering bij de gemeente. „Een aannemer heeft de boten aangesloten en bij de resterende 380 gekeken naar wat de mogelijkheden waren.” De pilot was een succes en de dezelfde aannemer mocht ook de 380 andere boten aansluiten. De Vries: „Net als in

Amsterdam hebben we ook zwaar ingezet op de communicatie met de bewoners. Zo hebben we voorlichtingsavonden georganiseerd. De reacties waren bijna allemaal positief. Wellicht mede omdat de gemeente en de waterschappen alles betalen; de bewoners hoefden alleen aanwezig te zijn bij de installatie.”

Hoewel elke bewoner na de installatie een tevredenheidscontract ondertekende, kwamen vanaf mei 2010 meldingen binnen bij de klankbordgroep. Daarin zitten vertegenwoordigers van de gemeente, de aannemer en het Woonschepen Comité Groningen (WCG). „Het WCG had klachten gekregen over de afwerking van de aansluitingen”, zegt De Vries. „Dit heeft de gemeente voorgelegd aan de aannemer. We wilden een zekere kwaliteit. Omgerekend naar een cijfer moest het minimaal een mooie zeven

zijn. Omdat de aannemer geen garanties kon geven, besloten we om een steekproef te nemen.”

De gemeente Groningen wilde aanvankelijk veertig aangesloten boten controleren, maar halverwege werd dat plan stopgezet. „We waren niet blij met wat we zagen”, aldus De Vries. „Er waren te veel mankementen, bijvoorbeeld met de beugels van de leidingen. De aannemer heeft een plan van aanpak geschreven om de problemen te verhelpen. Tot de zomer voeren we op alle 380 schepen eindkeuringen uit. Op 1 juni moeten alle woonboten goed zijn aangesloten.”

Nadere inlichtingen:

Imke de Vries, Gemeente Groningen, imke.de.vries@roez.groningen.nl, 050 3678560

.....
In Groningen zorgt een tekortschietende afwerking van de rioolaansluitingen voor enige vertraging.

Foto: gemeente Groningen

.....

gers en drijvertjes”, aldus De Rouw. Post: „De bewoners krijgen een jaar de tijd voor het aansluiten. Na tien maanden sturen we nogmaals een brief om te laten weten dat ze nog twee maanden hebben.”

Maatwerk

Ondertussen leggen handhavers Daling, De Rouw en Post 'huisbezoeken' af om het belang van een aansluiting nogmaals te onderstrepen. Post: „We komen langs om te kijken hoe het staat met de aansluiting. Voor mij is dat een andere tak van sport; normaal ga ik naar multinationals zoals BP en Corus. Dan heb je te maken met heel andere mensen. Ik vind de woonbootbezoeken de krenten in de pap. Je komt bij mensen thuis. Het gesprek is met open vizier en we leveren maatwerk.” Soms komen bij een bezoek zwaarwegende redenen naar voren waardoor sommige woonbootbewoners (nog) niet kunnen overgaan tot een aansluiting. Daling: „Dat kunnen sociale problemen of een ernstige ziekte zijn. Wij nemen die mensen het nodige uit handen. Er is uiteindelijk altijd een oplossing. Maar we zullen nooit passief gedogen.”

Wanneer er na alle voorlichting en de aansluittijd van twaalf maanden nog steeds geen deugdelijke zuiveringsinstallatie is aangelegd, en er geen zwaarwegende redenen zijn om de aansluittermijn te verlengen, start het bestuursrechtelijke handhavingstraject. RWS en Waternet hebben dit in een handhavingsstrategie uitgewerkt. Wordt na een jaar nog steeds ongezuiverd geloosd, dan volgt een last onder dwangsom door RWS of Waternet. Dit begint met een aankondiging per brief. Blijft een goede motivatie achterwege dan wordt overgegaan tot een definitieve beschikking, waarna een bezwaarproce-

dure met eventueel een hoorzitting volgt. De uiteindelijke dwangsom is maximaal 15.000 euro; 3.000 euro per overtreding met een maximum van vijf overtredingen. De drie hebben nog niet vaak handhavend moeten optreden. Op dit moment zijn ongeveer tweehonderd woonboten in Amsterdam aangesloten. In nabijgelegen gemeenten, waaronder Weesp, Diemen, Wijdemeren en Loenen, is een rioolverbinding bij 350 boten gerealiseerd. Daling is trots op de nalevingcijfers in de Amsterdamse grachten. „Bij ongeveer 95% van de boten die een installatie hadden moeten hebben, is dit het geval. We zijn hier blij mee. Het project is tot nu toe een succes.”

.....

Nadere inlichtingen:

Marianne Daling, Waternet,
marianne.daling@waternet.nl,
020 6085 341

Aad Post, RWS Noord-Holland,
aad.post@rws.nl, 023 5301 578

John de Rouw, Waternet,
john.de.rouw@waternet.nl,
020 6085 327

.....

